

Jeg skal altsaa holde mig til det foreliggende Spørgsmaal og derom udtale, at medens jeg paa ingen Maade mener, at man vil kunne gaa med til Afskaffelse af Eden i Retsager, altsaa Vidneeden og Partseden, stiller det sig for mig ganske anderledes med Hensyn til Spørgsmaalet om Løfteeden, idet jeg, om end med en noget anden Motivering er ganske enig med den ærede foregaaende Taler (K. Bjerre) i, at der er en meget stor Forskel paa Løfteeden og paa Vidne- og Partseden. Jeg kan altsaa meget vel gaa ind paa den Tanke, som ligger til Grund for det foreliggende Forslag. Men paa den anden Side er det et Spørgsmaal, som griber dybt ind i saa overordentlig mange Forhold, deriblandt overordentlig mange, som ligge ganske udenfor Justitsministeriets Omraade, at jeg, uanset den høje Mening, det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Borgbjerg) har om Justitsministerens Meningers Indflydelse, dog mener, at ogsaa mine Kolleger maa have Lejlighed til at udtale sig derom, hvilket jeg ogsaa gaar ud fra, at de ville faa Lejlighed til tilligemed mig, naar Sagen, som jeg forventer, bliver henvist til et Udvalg. Jeg kan altsaa anbefale den Tanke, som ligger til Grund for Lovforslaget, og haaber, at det maa lykkes ved at bearbejde den videre at naa til en Lov paa dette Omraade.

Forslagsstilleren (Sveistrup): Det er jo meget paaskønnelsesværdigt, at man fra alle Sider erkender, at der her er et Omraade, hvor man trænger til Lovgivning. Men naar man saa fra en enkelt Side siger: Lad os vente, til vi kunne faa en Grundlovsforandring, og udvikler, hvor let det er, saa vil jeg dertil sige, at de, hvem det virkelig er magtpaaliggende at faa gjort noget paa dette Omraade, gøre bedst i at holde sig til Behandlingen af dette Lovforslag og ikke begynde at fantasere om Grundlovsforandringer, som hverken det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Borgbjerg) eller jeg ere raadige over. Jeg har et fra det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds forskelligt Begreb om Religionsfrihed: Det ærede Medlem mener, at denne kun er til Stede, hvor man har faaet alle religiøse Former fejede ud af det borgerlige Liv, i alt Fald forstod jeg ham saaledes. Men det er ikke min Mening. Jeg mener, at det Spørgsmaal, vi her beskæftige os med, er løst baade i Norge og i England, naar der ved Siden af, hvad man kan kalde

den dogmatiske Edsformular, gives Lejlighed til at anvende en Forsikring i Stedet for Ed. Og jeg mener ogsaa, at Religionsfrihedens Krav ville være løste ved dette Lovforslag paa det begrænsede Omraade, som det vedrører, idet jeg ikke tror, at man ud fra den religiøse Friheds Synspunkt kan vægre sig ved at afgive en saadan konfessionsløs Ed, hvad enten man vil bruge den her benyttede Form at sværge paa Ære og Samvittighed eller, om man hellere vil det, „ved alt, hvad der er mig helligt“. Den Religionsfrihed, der ikke kunde tages i en saa omfattende Betydning, at den kunde tillade, at man overfor alle Borgere rettede en Appel til dem paa Ære og Samvittighed eller ved alt, hvad der var dem helligt, den vilde være en Misforstaaelse. Man maa erindre, at visse moralske Forudsætninger maa kunne paaregnes hos alle Borgere, der ville kunne gøre Krav paa at nyde almindelig Tillid eller gøre Krav paa at faa Tillidsposter i Samfundet. Jeg mener, at man ikke gaar videre ved det, der her er Tale om, end til at paakalde moralske Følelser. Med Hensyn til Ordene religiøs og moralsk kan der naturligvis tvistes om, hvorvidt det her foreslaaede er en religiøs eller en moralsk Form, men jeg synes, at Anvendelsen af den Form, som der her gives Lejlighed til, fuldt ud fyldestgør Religionsfrihedens Krav. Naar man, som i Grunden alle de Talere, der have haft Ordet, siger: Vi ville hellere have den samme Form, saa vil jeg dertil sige, at naar man kræver Religionsfrihed, og man ikke anser det for rigtigt eller forsvarligt at bortvise alle udprægede religiøse Former helt fra det borgerlige Liv, saa er man nødt til at give Adgang til flere Former. Hvis man baade med Hensyn til Løfteeden og Vidneeden forlanger, at man skal indføre helt borgerlige Former for alle, saa tror jeg, at man skyder Spørgsmalets Løsning ud i en blaa Fremtid. Det forekommer mig, at den Vej, man er gaaet i Norge, er ubetinget den heldigste, nemlig, at man opretholder Eden i den overleverede Form for dem, for hvilke den passer, men giver Lejlighed for dem, for hvilke den ikke passer, til at anvende en anden Form. Naar denne Form her er betegnet som en Ed, og Ordet: jeg sværger er benyttet, saa er det for at holde sig indenfor den ved Grundloven givne Ramme. Jeg tror, at hvis man ønsker i en nær Fremtid at lovgive paa dette Omraade, da gør man Ret i at holde sig indenfor denne Ramme. Jeg